

Pangalos kao čovjek potpuno framasunskog mentaliteta izdao je početkom g. 1926. naredbu, da se imadu raspustiti svi muški i ženski manastiri na teritoriju Grčke, a monasi ispod 50 godina da se imadu vratiti u svjetovna zvanja. Tu je naredbu htio silom protegnuti i na manastire Sv. Gore Atos, ali se centralna uprava svetogorskih manastira obratila na međunarodni forum ženevskih konferencija sa zamolbom, da se zaštiti gora Atos, kao sjedište pravoslavnih manastira različitih narodnosti protiv silovite naredbe Pangalosoze. Na to je Pangalos popustio, te na Atosu nije provedena njegova naredba o ukidanju i raspuštanju manastira. Tako Sv. Gora Atos još i sada uživa svoju staru slobodu kao monaška republika, koja je gotovo posve neovisna od Grčke. Jedino se u sjedištu centralne uprave atonskih manastira, u mjestu Kareji nalazi ispostava grčke policije, koja vodi brigu za javnu sigurnost i kontrolu nad dolaskom stranaca.

Egzegetske bilješke.

Dr Maksimilijan Lach.

9. SERMO BIBLICUS (u Mt 24² i 12⁴⁰).

»Amen, dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruetur«.

»Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, et tribus noctibus; sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus«.

Riječi: »non relinquent in te lapidem super lapidem« uzimlje Lc 19⁴⁴ za cijeli grad Jeruzalem, dok se Mt 24² odnosi na hram.

U bilješci za Mt 24² uzimlje Arndt (cf. B. S. IV, 1926. str. 344.) da »die vollständige Erfüllung trat bei dem verunglückten Tempelaufbau unter Julian ein«. Posebne bilješke za gore navedeni citat Lc 19⁴⁴ nema. Kod Mt 12⁴⁰ nalazi se: »Drei Tage sind nach jüdischem Sprachgebrauch nicht ein Zeitraum von 72 Stunden, sondern jeder Teil eines Tages steht für diesen selbst«.

Što znače riječi Mt 24²? Hram će biti razoren. Proroštvo bilo bi se potpuno ispunilo, kad poslije katastrofe za Tita ne bi slijedilo nikakvo daljnje rušenje temelja za Julijana. Uzevši u obzir narav biblijskog govora, ne će biti po svoj prilici uputno naglašavati, da se proroštvo Mt 24² »potpuno« ispunilo istom onda, kad je doista i posljednji hramski kamen bio odvaljen. U Mt 24² nalazi se jamačno nešto od onog divnog jezičnog kolorita istočnjaka, kojim napose obiluju starozavjetne proročke i neke didaktičke knjige. Dogadaj, što je uslijedio za Julijana Apostate značio bi samo, da se ovo potpuno ispunjeno proroštvo ispunilo povrh svega još i u do-

slovnom, strogo znanstvenom značenju proročkih izraza: non relinquetur hic lapis super lapidem.

Da ne valja krnjiti potpunost proroštva na račun toga što manjka doslovno i strogo znanstveno ispunjenje odnosnih izraza, razabire se donekle već iz Lc 19⁴⁴ a osobito iz Mt 12⁴⁰ (isporedi bilješke Arndtove k navedenim mjestima, kao i Jon. 2¹, Esth 4¹⁰ 5¹).

»Tri dana i tri noći« je izraz, koji samo u doslovnom i znanstvenom smislu znači vrijeme od 72 h., u običnom govoru (napose istočnjaka) znači tri dana, od kojih prvi i treći može imati tek nekoliko sati. Krivo bi dakle imao onaj, koji bi držao da se Mt 12⁴⁰ ispunilo nepotpuno zato, jer je Kristova duša izbivala iz tijela znatno manje od 72 h. Cijelo je sveto Pismo pisano običnim ljudskim govorom, ne jezikom učenjaka. To ne znači da je govor učenjaka ispravniji, istinitiji, a običan govor ljudski netočan, pogrešan. Razlika je između oba govora ta, što se oni donekle razilaze u shvaćanju sadržine kojega pojma, što ga rječju označujemo. Kako je riječ i njeno značenje stvar konvencije, spantane kod puka, a promišljene kod naučenjaka, to će i spajanje riječi sa njenim značenjem zbog donekle različitih potreba znanosti i praktičnog života biti ponešto različito. Sloboda je u tom dosta velika. Pučki dakle govor postaje istom onda netočan i pogrešan, kad riječi ne prikazuju stanje stvari ni u onom značenju što im ga narod podmeće. Znanstveni je govor neispravan, kad riječi doslovno i znanstveno shvaćane ne odgovaraju zbilji. Ne valja dakle miješati obje vrste govora niti ih prikazivati nejednakima obzirom na njihovu vrijednost. Ispitati pak narav, podvrste i odlike pučkog biblijskog govora, i u trijeznom poredaju sa znanstvenim govorom istražiti njihovu djelomičnu odnosno posvemašnju istovetnost, jedna je od ne baš posljednjih zadaća katoličke eksegeze.

10. QUI LEGIT, INTELLIGAT« (Mt 24¹⁵ Mc 13¹⁴).

Katolička se eksegeza razilazi u pitanju, čije li su ovo riječi: tko čita neka razumije. Neki ih pripisuju Kristu, neki opet samome evanđelisti. (Isp. literaturu kao kod 1. u B. S. IV. 1926. str. 344. kod navedenih citata).

Ostaje povrhu toga neriješeno pitanje: zašto se upravo ovdje ističu te riječi: *ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω* kad se one i onako podrazumijevaju kod svakog čitanja? Izgleda, da se riješenje problema laglje traži u riječima *τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως*.

So bezeichnet es (naimе βδέλυγμα) heidnisches Wesen... in Rücksicht auf den Schein christlichen Wesens (Verweltlichung). In demselben Sinne... kann daher auch nur βδέλυγμα ἐρημώσεως... verstanden werden, von einer Erscheinung des höchsten widergöttlichen (antichrist.) Wesens... mit Bezug auf die Anfrichtung eines entscheidenden götzendienerischen Greuels im Heiligtum...

(cf. Cremer, o. c. 216 str.). — Ako se dakle riječju *βδέλυγμα* označi Antikrist sensu stricto, a sve protuvjersko, napose protukršćansko djelovanje izvjesnih činilaca kao tipično nagovještanje posljednjeg *βδέλυγμα* to će ovaj potonji jamačno ostati nezapazhen gotovo do posljednjeg časa, ili obratno: viden ondje, gdje ga ne bude. Zbog lakoće zablude potreban je velik oprez. Taj oprez potreban je i zbog raznih prognostava i nasilja, što ih areligiozni elementi čine na svemu što je Božje. Taj oprez je raznolik i mnogostran, te ga je Gospodin ne jednom preporučio svojim učenicima i sljedbenicima. Bile dakle riječi: Qui legit, intelligat Kristove ili apostolsko-crkvene, one su dijelak one opreznosti, koja će biti u golemoj mjeri potrebna, kad posljednja »abominatio desolationis« razvije svoje djelovanje.

Iz crkvenog života.

Dr. Dragutin Kniewald.

Sudjelovanje katolika kod sastanaka »za sjedinjenje svih kršćana«. Suprema Sacra Congregatio S. Officii odredila je 8. srpnja 1927. da katolici ne smiju sudjelovati ili podupirati sastanke, skupštine, govore ili društva nekatolika, koja nastoje da udruže vezom jedinstvene religije sve one, koji sebi na koji mu drago način prisvajaju kršćansko ime, nego da se imade u svemu obdržavati dekret S. Officii 4. srpnja 1919. De participatione catholicorum societati »Ad procurandam christianitatis unitatem«. (AAS 1927. VIII. 278).

Za postignuće doktorata bogoslovlja i kanonskoga prava potrebno je u smislu enciklike Pascendi 8. IX. 1907. i deklaracije S. Cong. de Seminariis et studiorum Universitatibus od 29. IV. 1927., da je kandidat prije svršio tečaj skolastičke filozofije. To je potrebno za valjanost doktorata (AAS 1927., V. 194).

Blagdan sv. Terezije od maloga Isusa određen je po SRC pro universali Ecclesia na dan 3. listopada. Taj dan treba da po čitavoj zemlji u buduće čitav svjetovni i redovnički kler vrši oficij i misu, prema propisanim obrascima, ritu duplici minori. Sve se vrši kao pro Virgine tantum, osim određenih čitanja drugog nokturna i molitve: Domine, qui dixisti: Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum: da nobis, quaesumus ita beatæ Teresiae Virginis in humilitate et simplicitate cordis vestigia sectari, ut praemia consequamur aeterna: Qui vivis. Misa je Dilexisti uz predašnju molitvu.

Političko djelovanje svećenika. S. Congr. Concilii odgovorila je 26. II. 1927. da Ordinarij ima pravo i dužnost posebnom odredbom zabraniti političko djelovanje svećenicima, koji ga ne bi izvrši-